

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра української мови та культури

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Історія та культура України»

Для всіх галузей знань, спеціальностей та освітньо-професійних програм

Курс – 1 Семестр – 1(2)

Лекції	- 17	Екзамен – 1(2) семестр
Практичні заняття	- 17	
Самостійна робота	- 56	
Усього (годин/кредитів ECTS)	- 90/3	

Індекс: РБ – Нф – Нсп./18- 1.1

СМЯ НАУ РП 12.01.01-01-2019

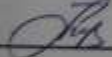

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Стецик Х.М.	викладач	Відповідальний за розробку РП
Бурлакова І.В.	завідувач кафедри української мови та культури	Погоджено
Кокарева А.М.	зам. декана ФЛСК	Погоджено
Азаренко О.В.	Декан	Погоджено
Волошин Ю.О.	Декан	Погоджено
Дмитрієв С.О.	Декан	Погоджено
Мачалін І.О.	Декан	Погоджено
Ягодзінський С.М.	Декан	Погоджено
Колотіліна Л.І.	методист вищої категорії	Погоджено

ПІДТВЕРДЖУЮ

Начальник відділу Л.Ю.Бородінова

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 3 з 19	

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	
1.1 Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	5
2. Зміст навчальної дисципліни	
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	6
2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг	7
2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг.....	8
2.4. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	
3.1. Методи навчання.....	11
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	12
3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті.....	12
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	
4.1. Методи контролю та схема нарахування балів	15

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 4 з 19	

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни», затверджених розпорядженням № 106/роз. від 13.07.2017 р., та відповідних нормативних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати.

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» становить собою сукупність основ наук про сучасне і минуле українського народу, його ментальність, психологію, географію, культурно-історичні, творчі традиції, звичаї та обряди, ремесла і промисли. Вивчення цієї дисципліни сприяє формуванню у майбутніх фахівців цілісного розуміння національної історії та культури як соціально-історичного явища, виробляє навички у студентів системного бачення закономірностей та особливостей її розвитку у контексті загальносвітових цивілізаційних процесів. У дисципліні сконцентровано знання про українську культуру як універсальну форму буття, самовираження, творчості народу, як сфери матеріальної, духовної, ціннісної, комунікативної організації суспільства, що визначає норми поведінки, мислення, почуття людини, різних верств населення і нації в цілому.

Метою викладання дисципліни є розкриття сучасних наукових концепцій, понять, методів дослідження української культури в її історичних модифікаціях, жанрово-стильових варіантах та у взаємозв'язку з культурами інших народів; виховання освіченого фахівця-інтелектуала, що долає технократизм і однобічність сприйняття перебігу культурно-історичного процесу.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- формування системних знань про українську культуру як самобутнє й унікальне соціально-історичного явище в генезі світового співтовариства;
- дослідження основних тенденцій, закономірностей й особливостей розвитку національної культури;
- розкриття своєрідності знакової системи української культури;
- з'ясування специфіки ментального та художньо-естетичного мислення українців;
- визначення найприкметніших рис культурного світу України;
- опанування основними культурологічними поняттями та категоріями;
- вироблення у студентів навичок самостійного мислення та вміння давати власну, обґрунтовану оцінку культурним явищам.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі **компетентності**:

- знати основні історичні етапи розвитку української культури та її місце у світовому культурно-історичному процесі;
- розуміти специфіку культури як універсальної форми буття, самовираження, творчості українського народу;
- знати чинники формування культурних універсалій української нації;
- уміти самостійно працювати з історичними джерелами та зі спеціальними текстами з історії української культури;
- інтерпретувати специфіку культурних епох через особливості духовних та матеріальних форм культуротворчості;
- творчо використовувати здобуті знання в навчально-практичній та професійній діяльності;
- самостійно виокремлювати соціокультурні та мистецькі пласти в історії українських земель;
- орієнтуватися в основних тенденціях розвитку культурологічної думки;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 5 з 19	

- самостійно визначати приналежність творів мистецтва до конкретно-історичного періоду;

- оперувати основними термінами та поняттями культурології;

- самостійно досліджувати джерела з історії української культури..

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» є базовою для вивчення навчальних дисциплін «Українська мова», «Філософія», «Логіка».

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, а саме: **«Історія та культура України від найдавніших часів до сьогодення»**, який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Модуль 1. «Історія та культура України від найдавніших часів до сьогодення»

Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу.

Предмет і завдання курсу «Історія та культура України» та методи вивчення навчальної дисципліни. Основні концепції історії та культури. Культура як цілісний компонент, її функції, структура, типологія. Взаємозв'язок культури духовної й матеріальної. Культура і цивілізація. Археологічна періодизація дописемної історії. Поняття археологічної культури. Поняття світової та національної культури. Поняття «етносу» та «культурної ідентифікації». Національна історія та культура та їхнє значення в умовах державотворення, визначення основних пріоритетів історико-культурного розвитку народу України. Значення засвоєння історико-культурних надбань і особистісної культури у професійній підготовці майбутнього фахівця.

Тема 2. Витоки української історії та культури (IV тис. до н.е. – IX ст.)

Етапи історико-культурних процесів в Україні та їхня характеристика. Поява людини та первісні археологічні культури на території України. Трипільська культура (V – III тис. до н.е.). Археологічні дослідження, матеріальна культура Трипілля та реконструкція способу життя за віднайденими артефактами.

Початок залізної доби. Кімерійсько-скіфо-сарматський культурний симбіоз (VII ст. до н. е. – III ст. н. е.) та його зв'язок із культурою античності. Орнаментальні мотиви кіммерійського мистецтва. Культура скіфів. Космогонія скіфської міфології. Поховальний культ. Культура сарматів, мілітаризм, поховальний культ і декоративно-прикладне мистецтво. Осередки античної цивілізації на території України (VII ст. до н.е. – V ст. н.е.). Значення античної спадщини в духовному розвитку європейського культурно-історичного регіону.

Слов'янська доба (I ст. н.е.). Теорії походження слов'ян. Зарубинецька та черняхівська археологічні культури. Дохристиянські вірування давніх слов'ян. Натуралістичний характер раних релігійних вірувань стародавніх слов'ян (анімізм, тотемізм, фетишизм, магія та чаклунство, землеробські культи). Пантеон язичницьких богів. Міфологічні вірування давніх слов'ян. Декоративно-прикладне мистецтво. Основи писемності. «Повість минулих літ» про звичаї східних слов'ян.

Тема 3. Доба Київської Русі та Галицько-Волинської держави (X-XI ст.).

Виникнення та розвиток ранньофеодальної держави східних слов'ян – Київської Русі. Київська Русь в етнокультурному вимірі «Схід-Захід». Впливи Візантії на культуру Київської Русі. Значення християнізації Київської Русі для історико-культурного поступу слов'янської держави.

Суспільно-політичний устрій Київської держави. Розквіт могутності й слави Київської Русі за Володимира Великого і Ярослава Мудрого. Інтеграція церковних інституцій в суспільно-культурне життя. Причини і наслідки феодальної роздрібненості Київської Русі. Боротьба проти монголо-татарської навали.

Синкретизм культури Київської Русі: християнські мотиви й язичницьке світосприйняття. Слов'янська писемність та її поширення, роль бібліотек. Диглосія

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 6 з 19	

(функціонування високої книжної і живої народної мов). Освіта й виховання у Київській Русі.

“Руська правда” – юридична пам’ятка Київської Русі XI–XII ст. Перекладна та оригінальна література: жанри і тематика (церковна лірика, житійна, релігійна, філософсько-публіцистична, ораторська, агіографічна, світська. “Слово про Закон і Благодать” митрополита Іларіона, “Послання пресвітеру Фомі” Кліма Смолятича, “Притча о человеческой души і о телесе” Кирила Туровського, “Повчання дітям” Володимира Мономаха). “Слово о полку Ігоревім” - визначна пам’ятка давньоруської культури. Літописання як вітчизняний жанр літератури. “Повість минулих літ” – перша систематизована оповідь історії на східнослов’янських землях. “Києво-Печерський патерик”.

Розвиток мистецтва в Київській Русі. Архітектура та містобудування. Особливості давньоруського малярства. Фрески та мозаїки Софії Київської. Розквіт декоративно-прикладного, ювелірного мистецтв.

Напрямки театрального, музичного та танцювального мистецтва: народне, мистецтво княжих салонів, церковне.

Створення високорозвиненої багатогалузевої культури українського народу як наслідок завершення процесів становлення та розвитку Київської Русі під сприятливим впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. Давньоруський культурний спадок як могутня основа формування і розвитку самобутньої української культури.

Характерні риси культурного феномену Галицько-Волинського князівства. Європейські тенденції в розвитку культури Галичини та Волині. Освіта і література. Галицько-Волинський літопис як історична та літературна пам’ятка. Розвиток ремесел та декоративно-ужиткового мистецтва. Галицька архітектурна школа. Сакральна архітектура Львова. Малярство в Галицько-Волинському князівстві: мініатюри та іконопис.

Тема 4. Українські землі в складі іноземних держав. Українська культура литовсько-польської доби (друга пол. XIV – перша половина XVII ст.).

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та експансія Польщі в Україну. Кревська і Люблінська польсько-литовські унії та їхнє суспільно-політичне значення. Берестейська церковна унія та її наслідки.

Умови формування ренесансного типу української культури. Специфіка поєднання ренесансних та реформаційних ідей в українській культурі. Гуманістична ідеологія в українській культурі: шляхи проникнення. Юрій Дрогобич, Станіслав Оріховський-Роксолан, Лукаш з Нового міста, Шимон Шимонович. Система вартостей у шляхетському середовищі. Проблеми синкретизму козацької культури. Роль міст у формуванні ренесансної культури України. Київ як духовний центр української культури другої половини XIV – XVII ст. Традиційна селянська культура. Релігійний чинник в еволюції української ренесансної культури. Братства як соціокультурний феномен. Петро Могила в українській духовній культурі. Розвиток освіти. Особливості функціонування братських шкіл. Острозька академія. Виникнення Києво-Могилянського колегіуму.

Література як важливий елемент української ренесансної культури. Перші переклади на староукраїнську мову. Полемічна література. Христофор Філалет, Іван Вишенський, Мелетій Смотрицький, Захарій Копистянський. Літописання як літературний жанр.

Початки книгодрукування. Франциск Скорина, Швайпольт Фіоль, Іван Федоров. Острозька Біблія.

Ренесанс в українській архітектурі. “Золотий вік” львівського архітектурного мистецтва. Видатні зодчі: Петро Барбон, Павло Римлянин, Петро Красовський. Проблема формування української скульптури. Ренесансний живопис: жанри та колористика. Відомі українські художники: Л.Пухало, Ф.Сенькович, М.Петрахович.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 7 з 19	

Розвиток української музичної культури. Усна народна творчість: обрядова поезія, героїчний епос (історичні пісні, думи, балади). Розвиток театрального мистецтва.

Тема 5. Українське козацтво та культура українського бароко (XVII–XVIII ст.).

Історичні умови виникнення та поширення українського бароко. Зародження українського козацтва. Участь козацтва у боротьбі проти турецько-татарської агресії та польсько-литовського поневолення. Козацько-селянські повстання кінця XVI – початку XVII ст. Визвольна війна під проводом Б.Хмельницького як передумова формування нового типу української культури. Козацтво як головний чинник українського суспільно-політичного та культурного життя. Гетьманщина як прообраз української держави. Елементи демократизму в українській козацькій державі. Гетьманська Україна у складі Російської імперії. Гетьман Іван Мазепа та його спроба відновити незалежність України.

Бароко як стильова домінанта епохи. Інтерпретація бароко як національно-органічного стилю в українській культурі. Бароко як світовідчуття. Світоглядно-естетичні засади бароко. Феномен українського бароко, його характерні риси. Інтерпретація бароко як національно-органічного стилю української культури (Дм.Чижевський).

Розвиток освіти та наукових знань в Україні. Заснування Києво-Могилянської академії. Книговидавнича справа в українських землях XVII-XVIII століття.

Особливості українського бароко в архітектурі. Місцеві й регіональні школи дерев'яного та мурованого зодчества. Видатні майстри барокової архітектури: І Григорович-Барський, С.Ковнір, Й.Шедель, І.Зарудний, Ф.Старченко та інші. Особливості стилю бароко в образотворчому мистецтві. Монументальний живопис. Художні школи Києво-Печерської лаври. Парсуна. Портретний живопис. Емблемо- та герботворчість. Символи української геральдики. Іконопис. І.Руткович, Й.Кондзелевич, М.Петрахович, Ф.Селькович. Жовківський мистецький центр та його представники: Ю.Шимонович, І.Туткович, А.Альтомоне. Художня школа київської академії: І.Щирський, Д.Галятовський, Г.Левицький, Л.Тарасевич, І.Мігура. Київська граверна школа.

Українська барокова музика та музична освіта. М.Дилецький – засновник партерного хорового концерту. Камерна вокальна музика: український романс. Найвідоміші композитори: А.Ведель, М.Березовський, Д.Бортнянський. Театральне мистецтво: вертеп, шкільна драма (містерії, мораліте, інтермедії, інтерлюдії, драма). Феофан Прокопович – реформатор українського барокового театру.

Особливості української барокової літератури. Травестійно-бурлескні твори, мемуарно-історична проза. Зародження ідей просвітництва в Україні. Творчість Г.С.Сковороди – підсумок старої барокової літератури та започаткування просвітницького реалізму. Внесок Григорія Сковороди в духовну культуру українського народу.

Тема 6. Історико-культурний розвиток на українських землях кінця XVIII – середини XIX ст.

Революційні події в Європі та їх вплив в Україні. Суспільно-політична ситуація на українських землях після розподілу Польщі. Адміністративний перерозподіл. Російська імперська присутність в Україні. Обмеження автономії України. Ліквідація Запорозької Січі та Гетьманщини. Приєднання Південної і Правобережної України до українських земель у складі Російської імперії. Особливості розвитку Слобідської України. Скасування чинності кріпосного права, судова реформа, розвиток промисловості. Становище українського селянства. Західноукраїнські землі під владою Австрії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). Економічна й політична експансія Польщі, Румунії, Угорщини на українських землях.

Соціально-політичні та історичні обставини розвитку української культури, особливості колоніальної культурної моделі. Роль дворянства в національно-

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 8 з 19	

культурному русі на українських землях. Діяльність Новгород-Сіверського патріотичного гуртка.

Класицизм в мистецтві та літературі.”Енеїда” І.П.Котляревського, її роль і місце в новому етапі розвитку української культури. Історіографічні дослідження та їхній вплив на формування національної самосвідомості. “Історія русів”. Становлення української етнографічної науки. Г.Калиновський, М.Цертелев, М.Максимович. Формування системи освіти. Розвиток наукових знань. Заснування університетів у Харкові (1804) та Києві (1834). Розвиток скульптури, живопису. Діяльність “Руської трійці” (М.Шашкевич, Я.Головацький, І.Вагилевич). Український романтизм – важливий чинник націєтворення. Витоки українського романтизму. Є.Гребінка, Л.Боровиковський, М.Костомаров, А.Метлинський. Початки українського професійного театру. Архітектурне мистецтво України: класицизм, ампір, псевдовізантійський стиль. Українські періодичні видання як чинник національно-культурного відродження. Просвітницька та культурно-популяризаторська діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Місце Т. Шевченка в українській культурі. Роль П.Куліша, Марка Вовчка у розвитку української культури.

Тема 7. Україна та українці на шляху національного відродження (сер. XIX – перше двадцятиріччя XX ст.).

Соціально-економічний і політичний розвиток України на початку XX ст. Зміни в Російській та Австрійській імперіях та їх вплив на Україну. Українська інтелігенція і розвиток національної свідомості українців. Виникнення пролетаріату. Українофіли. Російський революційний рух в Україні. Українські політичні партії. Революційні події 1905-1907 рр. Столипінська реакція і аграрна реформа. Польсько-українська конфронтація. Українці у першій світовій війні. Більшовицький переворот і Українська Центральна Рада її внутрішня і зовнішня політика. ЗУНР. Жовтнева революція. Проголошення Української Народної Республіки і радянської влади в Україні. Гетьманщина її внутрішня і зовнішня політика. Директорія . Громадянська війна та іноземна інтервенція.

Історико-культурні дискурси доби. Філософія національної ідеї в українській культурі. Роль художнього слова в умовах “заблокованої культури”. Розквіт реалізму в українській літературі: А.Свидницький, І.Нечуй-Левицький, П.Мирний. Роль І.Франка в національно-культурному русі.

Розвиток освіти та наукових знань в Україні. Заснування університету в Одесі. Створення системи вищих спеціальних навчальних закладів. Наукові дослідження О.Ляпунова, М.Ващенко-Захарченка, М.Авенаріуса, М.Пальчикова, М.Бекетова, І.Мечнікова, М.Гамалії, І.Полюя, М.Делоне. Тиск цензури та обмеження національно-культурного руху. Валуєвський циркуляр (1863) та Емський акт (1876). Заснування в Петербурзі журналу “Основа” (1861–1862). Культурно-просвітницька діяльність громад. В.Антонович, П. Житецький, П.Чубинський, Т.Рильський, М.Драгоманов. Південно-Західний відділ Російського географічного товариства – перший науковий українознавчий осередок в Наддніпрянській Україні. А.Вахнянин і заснування “Просвіт” (1868). Створення Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка (1873). Громадсько-культурна діяльність М.Грушевського.

Трансформація культурницького руху. Етнографічні дослідження та фольклористика: Ф.Вовк, В.Хвойко, М.Сумцов, П.Чубинський. Розвиток мовознавства: П.Житецький, О.Потебня, А.Кримський, Б.Грінченко.

Феномен українського театру. Родина Тобілевичів та виникнення українського професійного театру. Формування театральних труп. Розвиток української драматургії.

Музично-драматичне мистецтво. Діяльність С.Гулака-Артемівського, П.Сокальського, М.Аркаса. М.Лисенко – засновник української класичної музики.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 9 з 19	

Стилістичні особливості в архітектурі: еkleктика, віденський ренесанс, псевдовізантійський стиль, модерн. Українське пластичне мистецтво та живопис. Створення художніх навчальних закладів: художніх студій та художніх училищ.

Кінець XIX – початок XX ст. як особлива культурно-історична епоха, доба “переоцінки цінностей”. Криза позитивізму і поява модерністського дискурсу. Філософсько-естетичні засади українського модернізму. Його стильові течії і напрями: імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм, символізм, декаденс. Галичина порубіжної доби – “український П’ємонт”. Покоління “Молодої України” (Леся Українка, О.Олесь, М.Міхновський, О.Кобилянська й ін.) та його роль у піднесенні національно-культурного руху. Значення часописів “Літературно-науковий вісник” і “Українська хата” у творенні державницької ідеології українства.

Особливості розвитку українського театру і драматургії. Українська модерна драма: В.Винниченко, О.Олесь. Імпресіонізм в українському живописі. І.Труш, О.Новаківський, О.Мурашко. Український авангард. Брати Кричевські, О.Богомазов, В.Татлін, О.Архипенко. Г.Нарбут – видатний український графік. Національний стиль в музиці. М.Леонтович, К.Стеценко, О.Кошиць.

Розвиток культури за часів Української національно-демократичної революції (1917–1921). Закладення засад національної середньої та вищої освіти (відкриття першої української гімназії ім. Т.Г. Шевченка, Українських державних університетів у Києві та Кам’янці-Подільському, Педагогічної академії, Академії мистецтв, заснування Державного українського архіву, Національної галереї мистецтв, Українського історичного музею, Української національної бібліотеки, заснування Українського театру драми та опери, Української Державної капели, Державного симфонічного оркестру, реорганізація вищих навчальних закладів. Створення Української академії наук (УАН). В.Вернадський – перший президент УАН.

Тема 8. Україна у політичному просторі тоталітаризму і посттоталітаризму (20-80 рр. XX ст.).

Воєнний комунізм і НЕП. Вхідження в СРСР. Сталінізм. Політика українізації, її завдання та риси. Індустріалізація в Україні в 1930-ті рр. Насильницька колективізація сільського господарства в Україні. Голодомор 1932-1933 рр. Руйнування церкви. Політика Польщі щодо українців. Україна у Другій світовій війні. Німецький окупаційний режим. Рух Опору на окупованій території. Діяльність ОУН-УПА. Україна на шляху мирного будівництва (друга половина 1940-х – початок 50-х рр.). Реформи 1960-х рр. Відлига. Десталінізація. Наростання кризових явищ (70-ті – перша половина 80-х рр.). Україна на шляху до незалежності.

Культурне будівництво в радянській Україні 20-30-х років. Ліквідація у 1920-х роках неписьменності населення, Створення системи освіти. Педагогічна система виховання особистості А.Макаренка. Запровадження з 1932 р. трьох типів шкіл: початкової, неповної середньої, середньої. Розвиток вищої освіти. Заснування Київського авіаційного інституту.

Український культурний ренесанс. Розмаїття напрямів та стилів - особливість літературного процесу. Літературні угруповання та їхня доля (“Гарт”, “Плуг”, ВАПЛІТЕ, “Ланка”, “Молодняк” та ін.). Експериментаторські пошуки українського театру (“Березіль” Леся Курбаса). Модерна драма М.Куліша. М.Хвильовий і дискусія з питань національної культури. Наступ тоталітаризму на українську культуру. «Розстріляне відродження». Український культурний процес в еміграції.

Своєрідність розвитку культури в Західній Україні. Творчість січових стрільців. Львів – центр культурного життя Західної України. Діяльність Наукового товариства імені Т.Шевченка (М.Возняк, В.Гнатюк, І.Крип’якевич, С.Томашівський, Ф.Колесса). Роль “Просвіт” в поширенні освіти і культури. Літературний процес та його напрями: П.Козланюк, С.Тудор, І.Вільде, Б.Лепкий, Н.Королева. Поетична спадщина С.Гординського та Б.-І.Антонича. Діяльність Д.Донцова.Музичне і театральне життя. Станіслав Людкевич.

Тоталітарне панування соціалістичного реалізму в культурі радянської України 30-х – середини 50-х років. Зародження українського радянського кінематографу. Центри кіновиробництва. Творчість О.Довженка – переломний етап у розвитку кіномистецтва та його “поетичне” кіно: “Звенигора”, “Арсенал”, “Земля”.

Розвиток музичного мистецтва. Творчість композиторів Г.Верьовки, П.Козицького, Л.Ревуцького, М.Колесси. Започаткування Б.Лятошинським українського музичного авангарду (опера “Золотий обруч”). Новаторські тенденції у творчості композиторів В. Косенка, М. Вериківського (автор першого українського балету “Пан Каньовський”). Творча діяльність капели “Думка” – одного з кращих хорових колективів країни.

Образотворче мистецтво. Модернізм в українському мистецтві: М.Бойчук, А.Петрицький. Майстер батального жанру та графічних ілюстрацій М.Самокиш. Пейзажні твори М. Бурачка, Г.Світлицького, портретний жанр М. Жука. Майстри образотворчого мистецтва Галичини: А.Монастирський («Запорожець»), І.Труш, О.Новаківський.

Культурне життя в радянській Україні в роки Другої світової війни та в повоєнний час. Диктат ідеології.

Еміграційна українська культура. Організація МУР. Творчість І.Багряного, Уласа Самчука, В.Барки, Тодося Осьмачки. Ю.Липа, Є.Маланюк, Д.Чижевський як дослідники української культури.

Історико-культурні дискурси II половини ХХ ст. Шістдесятництво як суспільно-політичний, філософсько-ідеологічний, науковий, літературно-мистецький феномен (В.Симоненко, М.Руденко, Л.Костенко, В.Стус, І.Світличний, Д.Павличко, І.Драч, Є.Сверстюк, Б.Олійник, І.Дзюба, публіцист В.Чорновіл). Розвиток кіномистецтва. “Тіні забутих предків” С.Параджанова. Модернізація української культури за межами України. Нью-Йоркська група поетів.

Наукові досягнення радянських учених. Розвиток музичного та танцювального мистецтва. Національний характер музично-пісенної творчості композитора В. Івасюка, ансамблю “Смерічка”, співаків В.Зінкевича, Н. Яремчука, С. Ротару. Перший фестиваль “Червона рута” (1989). Вагомий внесок у розвиток української культури академічного народного хору ім. Г. Верьовки, державної заслуженої академічної капели “Думка”, державного заслуженого ансамблю танцю УРСР ім. П. Вірського, Київського камерного хору.

Закон УРСР “Про мови в Українській РСР” (1989). Роль Співки письменників України та її центрального органу – газети “Літературна Україна” в розвитку української культури, ліквідації “білих плям історії”. Провідні позиції публіцистики, широкий резонанс виступів О.Гончара, Б.Олійника, В.Яворівського. Зміна акцентів у питаннях віровизнання, забезпечення права свободи совісті. Зрушення в історичній науці.

Тема 9. Історико-культурні процеси в Україні в умовах незалежності (90-ті рр. ХХ –поч. ХХІ ст.)

Україна в період перебудови (1985 – серпень 1991 рр.). Політичний розвиток України. Проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.). Особливості державотворення. Соціально-економічний і політичний розвиток країни в умовах незалежності. Формування правової основи у сфері культури та освіти: Закон України “Про освіту” (1991), державна національна програма “Освіта” “Україна ХХІ століття” (1993), Закон України “Про загальну середню освіту” (1993), Закон України про вищу освіту (2002), Ухвала Верховною Радою “Основ законодавства про культуру” (1992), Закон України «Про музеї та музейну справу» (1995), Закон України «Про охорону культурної спадщини» (2000). Становлення та розвиток системи середньої, вищої та спеціальної освіти в Україні. Відкриття вищих навчальних закладів недержавної форми власності. Відновлення діяльності Києво-Могилянської академії (1992). Розвиток НАУ на сучасному етапі.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 11 з 19	

Досягнення у галузі науки і техніки. Сучасні моделі розвитку вітчизняної науки у цифровому середовищі. Діяльність НАН України.

Нові тенденції в українській культурі порубіжжя. Вплив ринкових відносин та масової культури на формування національного культурного простору. Створення мережі культурної індустрії та культурної комунікації. Поширення комерційних жанрів у літературі: фантастика, детектив, любовно-авантюрний роман. Процеси деструкції канонів соцреалізму, переосмислення класики. Постколоніальні риси в сучасній українській культурі. Пошуки нової ідентичності в постіндустріальному інформаційному світі. Поява постмодерністського дискурсу. Маніфестування нових естетичних принципів новим поколінням митців. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Мистецький андеграунд. Створення культурно-мистецького та музейного комплексу “Мистецький арсенал” у Києві.

Розвиток художньої публіцистики, сучасного українського кіномистецтва, театру. Внесок у скарбницю світової культури оригінальних здобутків українських митців ХХ-ХХІ ст. Творчість Ю.Андруховича, О.Забужко, С.Жадана, М.Матіос, Г.Пагутяк, В.Шкляра, А.Куркова, І.Чічкана, Ю.Ілленка, О.Ярчука, О.Силенка та ін. Постмодерні версії світоустрою у новітній драматургії (С.Новицька, О.Ірванець, Неда Неждана та ін.). ЗМІ як фактор трансформації новітньої української культури. Книговидавнича справа в Україні. Видавничі проекти І.Малковича.

Сучасне українське образотворче мистецтво (Р.Романишин, О.Ройтбурд, А.Садовський, В.Цагалов та ін.). Створення художньої галереї “Софія-А” в Києві.

Інтегративність українського культурного простору.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.1

№ п.п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)				
		Усього	Лекції	Лаб./з аняття	Прак тич./ заня ття	СРС
1	2	3	4	5	6	
1(2) семестр						
Модуль №1 «Історія та культура України від найдавніших часів до сьогодення»						
1.1	Вступ. Предмет і завдання курсу	8	2		2	4
1.2.	Витоки української історії та культури (IV тис. до н.е. – IX ст.)	8	2		2	4
1.3.	Доба Київської Русі та Галицько-Волинської держави (X-XI ст.)	8	2		2	4
1.4	Українські землі в складі іноземних держав. Українська культура литовсько-польської доби (друга пол. XIV – перша половина XVII ст.)	10	2		2	6
1.5	Українське козацтво та культура українського бароко (XVII–XVIII ст.)	10	2		2	6
1.6	Історико-культурний розвиток на українських землях кінця XVIII – середини XIX ст.	10	2		2	6

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019		
		стор. 12 з 19			

1.7	Україна та українці на шляху національного відродження (сер. XIX – перше двадцятиріччя XX ст.)	10	2		2	6
1.8	Україна у політичному просторі тоталітаризму і посттоталітаризму (20-80 рр. XX ст.)	9	2		2	5
1.9	Історико-культурні процеси в Україні в умовах незалежності (90-ті рр. XX – поч. XXI ст.)	7	1		-	6
1.10	Модульна контрольна робота №1	10			1	9
Усього за модулем №1		90	17		17	56

2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навч. занять (год)	
		Лекції	СРС
1(2) семестр			
Модуль №1 «Історія та культура України від найдавніших часів до сьогодення»			
1.1	Вступ. Предмет і завдання курсу	2	2
1.2	Витоки української історії та культури (IV тис. до н.е. – IX ст.)	2	2
1.3	Доба Київської Русі та Галицько-Волинської держави (X-XI ст.)	2	2
1.4.	Українські землі в складі іноземних держав. Українська культура литовсько-польської доби (друга пол. XIV – перша половина XVII ст.)	2	2
1.5	Українське козацтво та культура українського бароко (XVII–XVIII ст.)	2	2
1.6	Історико-культурний розвиток на українських землях кінця XVIII – середини XIX ст.	2	2
1.7	Україна та українці на шляху національного відродження (сер. XIX – перше двадцятиріччя XX ст.)	2	2
1.8	Україна у політичному просторі тоталітаризму і посттоталітаризму (20-80 рр. XX ст.)	2	2
1.9	Історико-культурні процеси в Україні в умовах незалежності (90-ті рр. XX – поч. XXI ст.)	1	6
Усього за модулем №1		17	22
Усього за навчальною дисципліною		17	22

2.4. Практичні заняття, їх тематика і обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Практич. заняття	СРС
1(2) семестр			
Модуль №1 «Історія та культура України від найдавніших часів до сьогодення»			
1.1	Курс «Історія та культура України»: завдання, основні поняття	2	2
1.2	Початок української історії та культури (IV тис. до н.е. – IX ст.)	2	2
1.3	Історія та культура України доби Київської Русі та Галицько-Волинської держави (X-XI ст.)	2	2

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 13 з 19	
1.4	Історичні умови та культурний розвиток України в складі іноземних держав. Українська культура литовсько-польської доби (друга пол. XIV – перша половина XVII ст.)	2	4
1.5	Козацтво як головний чинник українського суспільно-політичного та культурного життя. Бароко як стильова домінанта епохи XVII–XVIII ст.	2	4
1.6	Соціально-політичні та історичні обставини розвитку української культури на українських землях кінця XVIII – середини XIX ст.	2	4
1.7	Національне відродження в Україні (сер. XIX – перше двадцятиріччя XX ст.)	2	4
1.8	Тоталітаризм і посттоталітаризм в Україні (20-80 рр. XX ст.)	2	3
1.10	Модульна контрольна робота	1	9
Усього за модулем №1		17	36
Усього за навчальною дисципліною		17	36

2.5. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг

№ п/п	Зміст самостійної роботи студента	Обсяг СРС (годин)
1,2 семестр		
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	22
2.	Підготовка до практичних занять	25
3.	Підготовка до модульної контрольної роботи	9
Усього за навчальною дисципліною		56

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивчення навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- робота в групах;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, на практичних заняттях, самостійному опрацюванні тем, роботі з навчальною літературою.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Богуцький Ю.П., Андрущенко В.П., Безверщук Ж.О., Новохатько Л.М. Українська культура в європейському контексті / За ред. Ю. П. Богуцького. – К.: Знання, 2007. – 679 с.

3.2.2. Греченко В. А. Історія світової та української культури з тестовими завданнями: довідник для школярів та студентів / В. А. Греченко, І. В. Чорний. – К.: Літера ЛТД, 2009. – 416 с.

3.2.3. Історія України: навчальний посібник / Р. І. Філіпенко, Н. М. Савченко, С. М. Куделко, О. К. Малютіна. / За ред. С. М. Смоленського. – К.: Алерта, 2013. – 352 с.

3.2.4. Історія України (для студентів неспеціальних факультетів): Навчально-методичний посібник для супроводу кредитно-модульної системи організації навчального процесу. / Укл. В. П. Коцур, А. П. Коцур, Г. Г. Коцур, О. А. Тарапон – Тернопіль: Астон, 2007. – 152 с.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 14 з 19	

3.2.5. Історія української культури: навч. посіб. Для студентів усіх спеціальн.: у 2-х ч.— Ч.1: Становлення та особливості української культури / О.О. Петутіна, О. В. Голозубов, Г.В. Буряк [та ін.]; за ред.. О.О. Петуніної. – Харків: НТУ «ХП», 2011.— 132 с.

3.2.6. Історія української культури [текст] Навч. посіб. /за ред. О. Ю. Павлової – 2-ге вид. перероб. та доп.— К.: «Центр учбової літератури», 2013.— 340 с.

3.2.7. Історія української культури: навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 408 с.

3.2.8. Іванова К. А. Історія світової та української культури. Кредитно-модульний курс: навч. посіб. для студ. вищ. навч. зал. / К.А. Іванова, А.П. Лантух, Г.О. Харіна та ін. – Х. : НВаУ : Золоті сторінки, 2012. – 520 с.

3.2.9. Макарчук С.А. Етнічна історія України: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 472 с.

3.2.10. Шейко В. М., Білоцерківський В. Я. Історія української культури: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2013. – 271 с.

Допоміжна література

3.2.11. Греченко В.А. Історія світової та української культури: [підручник для вищ.навч.закл.] / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А.Кушнерук, В.А.Режко. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 480 с.

3.2.12. Енциклопедія історії України : У 8 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – К., 2008.

3.2.13. Історія української культури: Побут. Письменство. Мистецтво. Театр. Музика [за ред. Крип'якевича І.] – [3-є вид. стереотип.] – К.: Либідь, 2000. – 654 с.

3.2.14. Клапчук С.М. Історія української та зарубіжної культури: [навч. посіб.] / С.М. Клапчук, В.Ф. Остафійчук, Б.І. Білик, Ю.А. Горбань. – К.: Знання-Прес, 2004. – 364 с.

3.2.15. Меднікова Г.С. Українська та зарубіжна культура ХХ століття. – Ukrainian and Foreign Culture of the 20-th Century: [навч.посіб.] / Г.С. Меднікова. – К.:Знання, 2002. – 216 с.

3.2.16. Русин М.Ю. Історія української філософії: Навч. посібник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 591 с.

3.2.17. Степовик Д. Історія української ікони Х – ХХ століть. – К.: Либідь, 2004. – 442 с.

3.2.18. Основи національної культури: навч. посібник / Олександра Василівна Теліженко. – К.: УБС НБУ, 2012. – 443 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. <http://www.golos.com.ua>

3.3.2. <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/39436>

3.3.3. <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/30001>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 15 з 19	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕН-ТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

1 семестр		Мак кількість балів
Модуль №1		
Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
Усна відповідь на практичних заняттях	24 (2x12)	
Тести	44 (4x11)	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше 41 балів</i>		
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Усього за модулем №1	88	
Семестровий екзамен		
Усього за дисципліною		100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах			Оцінка за національною шкалою
Усна відповідь на практичному занятті	Тести	Виконання модульної роботи	
11-12	10-11	18-20	Відмінно
9-10	9	15-17	Добре
7-8	7-8	12-14	Задовільно
Менше 7	Менше 7	Менше 12	Незадовільно

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл.4.3), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4.3

Відповідність підсумкових модульних рейтингових оцінок в балах оцінкам за національною шкалою

Модуль №1	Оцінка за національною шкалою
-----------	-------------------------------

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 16 з 19	

79 - 88	Відмінно
66 - 78	Добре
53 - 65	Задовільно
Менше 53	Незадовільно

4.5. Підсумкова модульна рейтингова оцінка у балах становить підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4).

Таблиця 4.4
Відповідність підсумкової семестрової модульної
рейтингової оцінки в балах оцінкам за
національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
79 - 88	Відмінно
66 - 78	Добре
53 - 65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

Таблиця 4.5
Відповідність екзаменаційної
рейтингової оцінки в балах оцінці
за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
11-12	Відмінно
9-10	Добре
7-8	Задовільно
Менше 7	Незадовільно

4.6. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.6).

Таблиця 4.6
Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-99	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура України»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 12.01.01 – 01-2019
		стор. 17 з 19	

залікової книжки студента.

4.8. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.9. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата Видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Історія та культура України»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 12.01.01 – 01-2019

стор. 19 з 19

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				